

NAGYVÁRAD

Főszerkesztő HEGEDÜS NÁNDOR

Felelős szerkesztő MARÓT SÁNDOR

Installálták a vármegyén Popovici Miklós prefektust

Nem annyira a külsőségekben rejlő tisztséggel, de a megértés teljes harmóniája előtt installálták magas méltóságába Biharvármegye új prefektusát: Popovici Miklós úrt. Régi és különös megbecsülésű polgára ennek a városnak és Biharvármegyének hűségese fia. A prefektusi székben sem új ember, akit a kormány és a közbizalom szívesen fogadott több ízben is a vezérhelyre. Most sem kereste a díszet, a pozíciót, hiszen dísz és pozíciója mindenkori Popovici Miklósnak intakt és markáns egyénisége, nemes polgárerénye. A kormány választása — igen szerencsésen — az ő személyére esett és Popovici Miklós — mint installációs beszédében maga említette — elérkezettnek látta az időt, hogy oda álljon ennek a nagy tradíciójú vármegyének irányrudjához, hogy erélyes, energikus kézzel, de bölcs belátással és a becsület és tisztesség jelmondata mellett vezesse vármegyének és népének sorsát jobb és szebb utak felé. Nem a nagyhangú frázisok, a bőséges és lármás programok embere Popovici Miklós. Beszéd helyett a tettet — az ígéretek helyett a beváltást szereti. Nehéz tömör mondata nagyobb súllyal és jelentőséggel bír, mint a hosszú szónoklatok. Hogy nem akar párturalmat és nem óhajt pártabszolutizmust, hanem az erők egyesítése a célja faji és felekezeti különbség nélkül: a megye, a köz és az igazság szolgálatában.

Tiszta kezét és becsületet, jó közigazgatást. Ezt hangoztatta a vármegye új prefektusa és mi valamennyien, akik Popovici Miklóst oly régen és közelről ismerjük, tudjuk azt is, hogy ez nem marad terv, üres szólam: de beérkező valósággá válik. Egyik jellemző tünete a tegnapi installációnak, hogy a kormányval szemben álló politikai pártok képviselői megértő, baráti kezét nyújtottak a vármegye premierjének és ez főleg Popovicinek: az embernek szóltak. Tulajdonképpen programját a városi installáción fogja kifejteni Popovici Miklós és meg vagyunk győződve, hogy itt megelégedést keltő meleg és megértő szava lesz a Romániában élő kisebbségekről. Az installáció lefolyásáról az alábbi tudósítást adjuk:

Január 17-ére, csütörtökre hívták össze a megyei közigazgatási bizottságot rendkívüli gyűlésre, hogy beiktassák a prefektusi székbe dr. Popovici Miklóst, akit a kormány Biharvármegye és Nagyvárad vezetésével bízott meg.

Délután 10 órakor zsúfolásig megtelt a megyeháza nagyterme, sőt a külső szobákban és a folyosón is ott szorongtak az ünnepelők. Ott voltak az összes hatóságok és a hivatalok főnökei. A községi bírók, jegyzők, főszolgabírók, a tanári és tanítói kar reprezentánsai, valamint a politikai és társadalmi élet előkelőségei. Ott volt Ciorogariu román, a görög keletiek püspöke és Bielik Imre román. kath. püspök, apostoli kormányzó, a román. kath. egyház képviselője stb.

Az alispán üdvözlő beszéde

Tempelean Dezső alispán nyitotta meg a közigazgatási bizottság gyűlését.

A bizottság nevében üdvözölte az összes megjelenteket, azután Fildan Victor megyei főjegyző felolvasta a Monitorul Oficialból az új prefektus kinevezéséről szóló királyi rendeletet.

Tempelean Dezső alispán kérte a közgyűlést, vegye tudomásul a kinevezést és küldje ki négy tagját, hívják meg a gyűlésre az új prefektust. Horváth esperes, Jacob Radu, Cosma Gábor dr. szenátor és Hasas Sándor főállatorvos hívták meg a prefektust, akit nagy lelkesedéssel, tapsal és hatalmas ovációval fogadtak. Az üdvözlő beszédet Tempelean Dezső mondta.

— Prefektus ur, — kezdte. — Nagy örömmel üdvözlöljük önt itt. Nem rendeltetett gyűltünk össze, hanem a szeretet végtelen megnyilvánulása az, mely bennünket ide hozott. A kormány jól választott. Mi ismerjük azt az energiát és munkacserét, a mellyel ön rendelkezik. De ismerjük az igazságérzetét és jóakarátát is, éppen ezért kérjük, vegye igénybe nagy munkájához a mi erőnket is. Ön ismeri jól a helyzetet, tudja, hogy konszolidációs munkára van szükség és tudja, hogy nagy munka lesz ez. Mi igérjük, hogy segíteni fogjuk ebben a munkában és kérjük Istent, adjon erőt és kitartást a nagy munka beteljesítéséhez.

Popovici prefektus válasza

Popovici Miklós dr. prefektus meghatott hangon válaszolt:

— Alispán ur! Uram! Mikor Ófelsége a király és a kormány bizalma folytán megjelentem itt, hogy elfoglaljam Biharvármegye prefektusi székét, engedjék meg, hogy egy nyilatkozatot tegyek.

Nehezen foglaltam el ezt a helyet, nem kértem, nem akartam és nem kerestem ezt a kitüntetést! De kérdezhettek tőlem, hát akkor mégis miért fogadtam el a kinevezést? Megmondhatom! Én Bihar fia vagyok. Ha Bihar szenved, ha a megye nagylombú életfáját betegség emésztí, el kellett hogy jöjjenek, hogy a fiúi szív és lélek parancsára, hogy segítsék a helyzetet. Ez az oka. Ezért jöttem ide.

Egyesíteni kell minden energiát

Olyan politikát akarok a megyébe hozni, amely mindenkit kielégítsen és a felsőbb érdekeket is szolgálja. Nem akarok kizárni a munkából senkit. Biharinak tekintem azokat a testvéreinket is, akik a régi királyságból jöttek ide, hogy a megyéért dolgozzanak, de nem tekintem biharinak az olyan elemeket, akik a munkát nem támogatják, vagy megnehezítik.

Tudom, hogy a mai helyzet nem teljesen kielégítő. Egy olyan politikai áramlat uralkodott itt, amely nem hozta meg a teljes konszolidációt. Távol állottam ettől és nem vettem magam a haroba, mert tudtam, hogy el kell jönni az időnek, amikor szükség lesz rá. De a mikor a teljes megállást láttam, amikor láttam, hogy visszafejlődés áll be a megye életében,

akkor a magam lelkiismerete azt diktálta, hogy beavatkozzam. Ebben a megyében össze kell fogni mindenkinél, szívvel és lélekkel és tekintet nélkül nyelvre, vallásra, vagy pártállásra, egyesíteni kell minden energiát, hogy segítsük a megyét. A megye erejét szétforgácsolta a politika, most mellőzni kell a politikai szempontokat és központosítani kell minden erőt az új, építő munkára.

A programomat csak nagy vonásokban adom és csak azt a részét, amely a megyét illeti, a többit majd vasárnap, mikor a városnál installálnak, akkor mondom el.

„Nem akarok pártabszolutizmust”

Jó közigazgatás kell. Becsületes tisztviselői kar. A tisztviselői respektálja a törvényt, de a polgár tisztelje a hatóságokat. A demokrácia alatt azt a demokráciát érttem, amely nem engedi lealacsonyítani a tisztviselőket és a hatóságok presztízsét. A tisztviselői becsület kell, hogy legyen az a fáklya, mely bevilágítson a közéletbe.

Politikám: nem akarok pártabszolutizmust, csak azt akarom, hogy minden pártágyalat tagjai, a megye minden fia összefogjon és egyesült erővel dolgozzon a megye fejlesztésén. Ez a programom.

Aki ismer tudja, hogy nem szoktam többet ígérni, mint a mennyit be akarok váltani.

De ebből a programomból nem engedek.

Hogy a parasztságot megnyugtassam, ki kell jelentenem, hogy az agrártörvény jó, de nem mindenütt hajtották végre úgy, ahogy a törvény intenciói kívánják. A kormány sohasem akarta, hogy a parasztság érdekeit mellőzzék. Bratianu miniszterelnök, Mosoiu és Lepedatu miniszterek nagy jó akarói meggyőződés és minden segítséget megadnak nekünk. Igérem, hogyha bárkit is sérelem ért volna az agrárreform végrehajtásánál, ezt a sérelmet orvosolni fogom. Még egyszer köszönöm meleg üdvözlésüket.

Frenetikus taps támadt a prefektus mélyen járó, rövid, de gondolatokban gazdag beszéde nyomában, melynek őszintesége, markáns igazsága és hatalmas meggyőző ereje, sokaig emlékeztetést váltott ki.

Az üdvözlések

Ezután Cosma Gábor szenátor emelkedett szólásra.

— A liberális párt nevében és a közigazgatási bizottság nevében, amelynek tagja vagyok, — mondja — prefektusi kinevezése alkalmából szerencsekíváratomat fejezem ki. A kormány a közjóhajtás tetteiért, amikor önt meghívta a prefektusi székbe és azon, hogy ön elfogadta ezt a megbízást, mindnyájan örülünk. Prefektus ur! Ön a megye fia, akit mindnyájan ismerünk és aki ismer bennünket. Felesleges felsorolni, mit kell tenni, mert ön Prefektus ur mint a nép életének ismerője fogja azt tudni. Az ön multja, puritanizmusa, energiája biztosítja, hogy meg fogja találni az utat, amely teljes megelégedésre intéz el minden kérdést. Az a zászló, amelyet ön a kezébe vett, becsülettel

ka és a törvényesség jelképe. En kijelent-
hetem, hogy mindnyájan a megye lakosai
nyelvre és vallásra való tekintet nélkül se-
gíteni fogjuk munkájában.

A tetszéssel fogadott szép beszéd után

Nagyvárad püspöke,

Ciorogariu Roman, a nagyvárad
görög keleti egyház feje beszélt ezután.

— Nem a hivatalos sorban üdvözlöm
önt Prefektus ur, hanem egy nagy társada-
lom nevében, amelyet a hivatal csak szol-
gál. Tudjuk azt, hogy minden háborút za-
varos állapotok követnek. Nagy háboru
volt, sokáig tart a konszolidáció, de a kons-
zolidáció jön, mert akarja a társadalom,
amely a hitre, arra az alapra épült, amely
az egyházé is. Hiszek a nép életében és
becsületében. Mert az újjászületés, az on-
nan jön a nép közül, felemeli a lelkeket és
megerősíti a bizalmat.

— Ön Prefektus ur egy kormányt kép-
visel, egy olyan kormányt, és ezt el kell
ismernünk nyelvire, vallásra és politikai
pártállásra való különbség nélkül, amelyet
a legjobb intenciók vezetnek, hogy az or-
szág felvirágozzon és a nép boldoguljon.

Az erkölcs háborúja — az
erkölcstelenség ellen

— A kormánynak ezt a jóakarátát
hozza most ön is ide, Prefektus ur. Ön, aki
vére és husa ennek a népnek. A
nép közül jött, a falu szeretete a
lelkébe van oltva.

A falu, amelyből ön is elindult erre a hosz-
szu, de szép, eredményes, utra, amelyen
munkájával, becsületességével, tudásával,
emberi jóakarátával idáig jutott. Ön Pre-
fektus ur tudja, hogy a paraszt az alapja
az államnak, az tartja fenn. Az életereje
és a lelkében lakozó öserő, amelyre min-
den lehet építeni. Meg kell védenie a pa-
raszt erkölcsét, amelyet megmérgez az al-
koholizmus és lenyomja az analfabétiz-
mus. En ennek a népnek a papja, kérem

minden lépésnél ügyeljen arra,
hogy a morált tisztává tegessük.
Akkor nem lesz tolvaj, mert a tár-
sadalom kiseprűzi magából a tol-
vajokat. Új háborút kellene kez-
denie Prefektus ur, az erkölcs há-
borúját az erkölcstelenség ellen.

És igaz lelkemből kívánom, adjon önnek
az Isten erőt és egészséget ehhez a harc-
hoz és győzzön ebben a harcban. Hatal-
mas hatást, tapokat váltott ki a püspök
nagyserű beszéde.

Horváth Endre, esperes a néppárt
biharmegyei csoportjának elnöke üdvözlö
ezután a Prefektust.

— Nem akarom itt felemlíteni azokat
a hibákat, amelyeket már számtalanszor
felsoroltak és amelyek a kormány két éves
aktivitásának eredményei. Mégis eljöttem
ide a néppárt nevében önhöz, hogy közre-
működésünkről biztosítsam. Eljöttem
ezért, mert 30 éven keresztül, amíg együtt
dolgoztunk önnel, megismertük az ön lel-
két és mert érzem, hogy minden biharinak
össze kell fogni most, amikor a megye ér-
dekei azt megkövetelik. Mindenki, aki is-
meri a multat, tudja, hogy mi, a néppárt
mindig becsülettel ellenzék voltunk. És dol-
goztunk a hazáért. Mint a megye fiát, a
néppárt nevében üdvözlöm önt és áldást
kérek munkájára.

Peter Julián közigazgatási vezérfel-
ügyelő a belügyminisztérium központi ad-
minisztrációja nevében kéri a megye tiszt-
viselőit, hogy az ország érdekében segítsék
a prefektust nagy és nehéz munkájában.

Válasz az üdvözlésekre

Az üdvözlésekre

Popovici prefektus néhány rövid szó-
val válaszolt. Szívből és lélekkel köszöni
Ciorogariu püspöknek, a lelkipásztornak
szeretetteljes szavait. Köszöni ezt ugyis,
mint a lelkiatya szerető fia. Köszöni Cos-
ma szenátornak a párt nevében kifejezett

bizalmát, köszöni ezt nemcsak a szenátor-
nak, hanem a régi barátának. Köszöni a
néppárt üdvözlését is, de ki kell jelentenie,
hogy a hibák, amik történtek, nem a kor-
mány hibája. A végrehajtásban lehetnek
hibák, amelyeket azok követtek el, akiket
a kormány bizalommal helyezett fontos
állásokba, de nem szolgáltak erre a biza-
lomra. Biztosíthat mindenkit a kormány
őszinte jóakaratról.

A küldöttségek

Az installáció után az üdvözlő kül-
döttségek keresték fel a prefektust. Első-
nek dr. Kiss Döme, az Ügyvédi Kamara
nevében üdvözlötte. Azután tiszteltek a
megyei központi adminisztráció tisztvisel-
ői, a főjegyző, a jegyzők és a főszolgabi-
rók. Ezután a községi jegyzők egyesülete,
a községi bírók és a megyei sziguranca
szervezetének elén Gussi Aurél sigu-
rancafőnök. Üdvözölte még számos megyei
hatóság és előkelőség. A városi hatóságok
és a város polgárságának képviselői vasár-
nap, akkor, amikor a városnál installálják
Popovici prefektust, fognak üdvözlő kül-
döttségekkel elébe járulni.

Egymillióháromszázezer magyar a csatolt területeken

Az első hivatalos román statisztika

Az erdélyi statisztikai hivatal most
tette közzé a hivatal által 1920-ban Erdély,
a Bánság, Máramaros és a Körösök vidé-
kére kiterjedőleg eszközölt népszámlálás
adatait. A trianoni békeszerződés által
Magyarországból Romániához csatolt te-
rületeken 1920-ban 5,114.124 egvén lakott;
e területek kiterjedése pedig 102.200 négy-
zetkilométer.

A szóbanforgó területen 2,930.120 ro-
mán, 1,305.758 magyar, 539.427 német,
181.340 szerb és 157.424 más nyelvű lakost
vettek fel.

Eszerint a népességnek kerekén 58
százaléka román, 42 százalék pedig nem
román. Ez utóbbiban a magyarság kerekén
26 százalékot tesz. A románság abszolút
többsége az egyéb nemzetiségekkel
szemben 8 százalékot tesz ki.

Igen érdekesek a kimutatásnak azok
az adatai, amelyek a lakosságának városok-
ban és falvakban való megosztását mutat-
ják. Eszerint városokban lakik 721.564,
falvakban pedig 4,392.578. A román anya-
nyelvűek közül 2,748.442 falvakban és
181.678 városokban lakik. A kisebbségek-
hez tartozó lakosok városokban vagy fal-
vakban való lakás szerint a következőleg
oszlának meg: Magyarok a városokban
975.356, falvakban 330.397, németek 105.664
városokban és 433.763 falvakban; zsidók
városokban 91.113, falvakban 90.227; más
nemzetiségek 12.694 városokban és 144.790
falvakban. Ezekből az adatokból kitetsző-
leg a csatolt területek városainak lakossá-
ga, dacára az eltávoztottak nagy számá-
nak, ma is túlnyomólag magyar.

A statisztika szerint Kolozsvár, Ba-
lázsfalva, és Gyulafehérvár jelentékeny
fejlődést mutatnak, míg Temesvár, Arad
és Nagyvárad visszajelöltek. Kiemeli azt
is, hogy éppen a szászok két centruma:
Brassó és Nagyszeben egyre jobban ro-
mánosodnak.

Az 1910. évi magyar népszámlálási
adatokhoz mérten a szóbanforgó területe-
ken 134.398 lélekkel apadt a lakosság. Ezt
részben számos magyar család repatriálá-
sával, részben pedig a háboruban eleset-
tekké lehet magyarázni.

Az említett területek lakosságából
3,805.218 lakos (73 százalék) földmivelé-
ssel, 61.178 iparral és 21,990 kereskedelem-
mel foglalkozik. Az iparosok közül 15,207,
a kereskedők közül 3,803 román.

Kopinitsét Bukarestben letartóztatták

Ellogyott a pénze és apró csalásokból él

Amint egy Budapesten át érkezett
távirat közli: Kopinits Jenőt, az ellopott
százhetven millió koronán kívül világhíre
is szert tevő sikkasztót Bukarestben el-
fogták és letartóztatták.

A bukaresti letartóztatásról a magyar
külgyminisztérium értesítette a budapesti
rendőrfőkapitányságot. A külgyminisz-
terium minden bizonnyal a bukaresti kö-
vetség értesítését kapta meg s így Kopi-
nits elfogatása kétségtelen valóság. Kopi-
nits Bukarestben már kifogyott a száma-
talan milliókból s csalásokkal és szélhá-
mosságokból tartotta fenn magát. Ezzel
vonta magára a román rendőrség figye-
lét, mely egyik szélhámosa után letar-
tóztatta. A kiadatási eljárás megindult,
azonban ezt megelőzőleg román bíróság
fogja felelősségre vonni a nemrég még oly
irigvelt szélhámost.

Érdekes, hogy a budapesti újságok
hasábokat írnak még most is az új idők
legnagyobb sikkasztójáról, aki óriási koc-
kázattal, csodálatra méltó ravaszságok árán
szerzett magának jelentékeny gazdagsá-
got. Szomaházy István írja többek közt
Kopinitsról, hogy ravasz fondorlataival és
a vállalt kockázattal tökéletesen kifizette
a milliók ellenértékét. Az esetleges horri-
bilis veszteség ellenére, amit egy világon
át való üldözés jelent és a börtön, Kopi-
nits magyar koronákat kapott, ami elol-
vadt a markában anélkül, hogy elköltöt-
 volna. Tulajdonképpen tehát Kopinits az,
aki rosszul járt, aki becsapódott, fejezi be
Szomaházy méla akkorddal a bizarr elmé-
kedést, mert nemcsak dolgozni, sikkasz-
tani is csak jó valutáért érdemes.

Egyébként kiderült, hogy Kopinits-et,
a furfangos szélhámost Aradon egy
Schwalb nevű ügynök harmincmillió
erejéig becsapta. Kopinits feljelentéssel fe-
nyegette meg Schwalbot, aki erre kijelen-
tette, hogy tudja azt, hogy kivel áll szem-
ben és elfogatással fenyegette vissza Kopi-
nits-ot. Kopinits erre megijedt és Buka-
restbe utazott. Kiadatásától úgy akar me-
nektülni, hogy azt hangoztatja, hogy ő
nem magyar, hanem német állampolgár.

* Zongorahangolásokat és javításokat
szakszerűen és lelkiismeretesen végez
Schwartz Dezső Cuza Voda (Szacs-
vay) utca 73. szám.

**Nagymennyiségű
szövet, flanel és vá-
szon áru érkezett**

Roth
CSIPKEÁRUHÁZ
fas passage

Lázár Aurél dr sa tópere a Beiusul ellen

Egy vá'asz'ásti harc epilógusa — Goga Octavian és Sucu János dr tanukihallgatása

Az 1922-iki nevezetes választások idején dr Lazar Aurél a szenátorválasztáson Belényesben megbukott. A pótválasztáson Csékén, amelyet Bratianu miniszterelnök lemondása idézett elő, fellépett Lepedatu kultuszminiszter liberális programmal, ellenjelöltje a nemzeti párti Pop Victor hollódi esperes volt, aki mellett dr Lazar Aurél és dr Popovici Mihály volt miniszter exponáltak magukat. A harc kemény volt, de reménytelen, a nemzeti párti jelölttel szemben Lepedatu miniszter 2030 szótöbbséggel lett képviselő. A lelkesek és tanítók a miniszter mellé állottak s ez érthető izgalmat keltett dr Lazar Aurélban, aki eddig úgy tudta, hogy a nemzeti párt leghűbebb emberei a lelkesek és a tanítók s erősen megtámadta az elpártoltakat s őket az egyház árulóinak nevezte.

A Beiusul című belényesi lap elvi szempontból ezt a tünetet kritika tárgyává tette s követelte, hogy a falu papját és tanítóját nem szabad diszkreditálni. Erre Lazar Aurél dr válaszolt a Beiusulban s vitatta, hogy ő nem az egész papságot s tanítóságot értette, hanem egyeseket, akik árulói voltak az egyháznak s a nemzeti párt ügyének, mert a liberális párthoz csatlakoztak.

E cikkre a Beiusulban dr Cozma Nerva Traian szerkesztő válaszlát s kifejtette, hogy dr Lazar Aurél a magyar rezsim alatt exponálta magát a románság ügyéért s ezért az érdemes magatartásáért elismerték őt vezérüknek, de be kell látni, hogy azt a pozíciót, amit elért, a falu vezetőinek köszönheti s elsősorban a papságnak, amely mellette volt. A paraszt nem tud a politikai elvekről, követi papját, aki egybeforrott vele szenvedéseiben. Csak politikai szenvedély és bűn csinálhat szakadást a nép és papjai között. A politikai kletmagógok efemer sikerek kedvéért ezt megteszik, de ez nem jó munka, mert a választás után mégis együtt marad a nép a pappal a faluban, jobban, rosszban. Dr Lazar Aurél az egyház árulójának nevezte a papságot, — mondotta a válaszcikk, — ha liberális párti, vagyis csak az a becstelenség, aki nemzeti párti. Dr Lazar Aurél tehát okuk van nem követni, s jobban tenné, ha hamut hintene fejére s bűnbánóan meakulpázna.

Biharország Cézárja — mondotta a cikk — a Consiliul Dirigent tagja lett s ez büszkeségére szolgál Biharnak, mikor azonban felszólították, hogy mondjon le, az a bihariak megsértése volt.

Ezért a közleményért dr Lazar Aurél sajtópert indított dr Cozma N. Traian ellen s a sajtópert tegnap tárgyalta a nagyváradi törvényszék dr gróf Nesselrode Károly elnöklésével. Cozma N. Traian kifejtette az okokat, amelyek őt a cikk megírására indították s kijelentette, hogy csupán politikai és nem személyi okok ezek.

Bleda Vasile dr, dr Lazar Aurél képviselője erre kijelentette, hogy alacsony indokok forognak fenn a cikk megírásánál, amit bizonyít az is, hogy dr Cozma Gábor belényesi szenátor a vádlott szerkesztőnek édesapja.

Dr Mocan Miklós védő kifejtette, hogy a vádirat beadására az iratok szerint nem hívták fel a főmagánvádlót s ezt a bíróság meg is állapította. Dr Bleda Vasile kijelentette, hogy ő nézett a dolog után s felhívás nélkül beadta a vádiratot.

A bíróság erre elnapolta a tárgyalást, ami ellen Bleda dr felebbezett, dr Mocan Miklós pedig a vád elutasítását kérte.

A sajtópertben, mint értesülünk Goga Octavian és dr Suciu Jánost is kihallgatják tanuképen.

Élesedik a francia-angol ellentét

A Labour Party Londonba hívja a magyar szocialistákat

Az angol parlament megnyitásán a trónbeszéd vitájához Lloyd George is hozzászólt. Hevesen támadta a kormányt a jóvátételben tanúsított magatartásáért. Vázolta ezután azt a katasztrófát, amit Európára a Ruhr-megszállás rázódított.

Élesen támadta a francia politikát, majd kifejtette, hogy

a szeptatista mozgalom támogatása megszégése a versaillesi szerződésnek.

Lloyd George után Baldwin mondott beszédet. Nagy lépésnek tartja, hogy szakértői bizottságot küldtek ki Németország ügyében. Anglia — úgymond — mindenkor szembe fog szállani a szeptatista küzdelmekkel.

Curzon a nemzetközi helyzetet rendkívül borultnak látja. A kormánynak az a benyomása, hogy egyetlen megoldás az antant békés fenntartása volna, ez azonban már csaknem teljes lehetetlenség.

A parlament vitában többek közt felszólalt még lord Grey, aki azt mondta, hogy a kormánynak a munkáspárt részéről történt átvétele aggodalommal tölti el. A munkáügyi politikának sokkal súlyosabb hibái lesznek, mint amit a liberális politika eredményezett.

Elterjedt az a hír is, hogy a Labour Party felhívást intézett a magyarországi szociáldemokrata párthoz,

hogy a munkáspárt kormánya jütása esetén küldjék képviselőjüket egy közös értekezletre Londonba.

Budapesten úgy tudják, hogy a meghívásra Peidl fog adandó alkalommal elutazni.

SEMINA Bognár és S elner

maghereskedése

ORADEA-MARE, Str. I. Vulcan (Nagy Sándor-u.) 4.

Telefon: 14 40.

Ha'vani nemesített mák

Lucerna

Löhre

Bökköny és

Répmagvak

Veteménymagvak

Virágmagvak

Szőlőoltványok

CHINOIN NÖVÉNY ÉS ÁLLATVÉDŐ SZEREK

Kérjen árajegyzéket.

Gyorsfüzők

minden kivitelben, nagy választékban

Rovatozott papírok

minden kivitelben raktáron és megrendelhető. — Irodaszekrények levéltartók, aláíró könyvek

Mégay és Lászlónál

Strada Avram Jancu (Kossuth utca.)

A magyar kölcsön tárgyalása Londonban

Londonból jelentik, hogy a magyar kölcsön ügyében tegnap délután a pénzügyi bizottság jelentésének tárgyalásával megkezdtek a tárgyalásokat. Nyolc szakaszt a délután folyamán letárgyaltak.

Gróf Szapáry londoni magyar követ tegnap reggelit adott, amelyen Anowden alsóházi tag, Niemayer kincstári tanácsos és a magyar delegáció is részt vett. Ugyancsak tegnap ebédet is adott a londoni magyar követség az angol pénzügyi körök tiszteletére, amelyen Rothschild bankár vezetésével az angol pénzügyvilág előkelőségei jelentek meg.

A Reuter-ügynökség jelentése szerint a magyar kölcsön ügyének tegnapi bizottsági ülésén megjelentek Robert Cecil, Bethlen miniszterelnök, Kállay pénzügyminiszter, Szapáry gróf, Clausel francia, Bonin Longare olasz, Gyurics jugoszláv, Titulescu román megbízottak, Benes külügyminiszter és Ossuski párisi cseh követ.

A tanácskozások nem nyilvánosak és még három napig fog tartani.

A Westminster Gazette írja, hogy a kisantantnak véglegesen el kell határozni magát a Bethlennel való megegyezésre. Benes is belátta már — írja az angol lap — hogy a kisantantnak nem érdeke Magyarország érdekében tett tervek meghírsítása.

Panaszkodnak az adófizetők

Irta: Széles Károly számtanácsos

Nagy a panasz és nincs a ki meghallgassa azokat az embereket, akik a pénzügyi palotában elhelyezett 1. és 2. számú állami adóhivataloknál tolonganak nap nap után csupán csak azért, hogy naponta több százezer leiekre menő adókat befizessenek.

Halljuk csak tehát miről is van szó? 1921. október 1. óta regábeli módszer szerint működnek az adóhivatalok és 1923. augusztus végéig csupán forgalmi és luxus adókat, személyzeti adókat, sommás egyenesadókat s egyéb adókat és illetékeket szedtek be a kevés személyzettel rendelkező hivatalok.

Most azonban mi történik 1923. szeptember 1. óta, amióta már nem a városi adóhivatalok szedik be az állami adókat, hanem a fent említett 1. és 2. számú adóhivatalok? Semmi. Személyzet szempontból nincs s az új adókat vagyis a föld, ház, kereskedelmi, ipari, professionalis, minimális és globális adókat a fent említett többi adókkal egyetemben rettenetes tolongások árán naponta körülbelül 500 adófizetőnek kell 3-4 órai várakozás után megkapni az adófizetésekről szóló nyugtát.

Hát ha az illetékes fórum nem gondolkozott még azon, hogy ezt a tarthatatlan állapotot megszüntesse s úgy az államkincstárt, mint az adófizető polgárokat érdeklő fontos ügy elintézését illetőleg — úgy szabad legyen a következő javaslatot előterjeszteni:

Rendelje el a pénzügyminiszterium az alábbiakat:

1. A nagy forgalmu állami adóhivataloknál vezessenek két nyugtakönyvet.

2. A 200 leien aluli forgalmi és személyzeti adóbefizetéseknél rovással le az adó bélyeg alakjában — olyanformán, hogy azokat az adózók a benyújtandó „Declaratio”-ra ragasszák fel. — A nyugtázás az adóhivatal részéről úgy történjék, hogy az adózó forgalmi és személyzeti adó könyvecskéjében mint eddig is el lesz ismervé a befizetés megtörténte, — tehát külön nyugtára (Chitanta) szükség nincsen.

3. A bani minden esetben leire kikere-

kitendő, úgy, hogy rovata a baninak ne is legyen a könyvelésnél.

4. A föld, ház, kereskedelmi, professzionális, globális és minimális adók befizetéséhez adókönyvecské nincsen s ezért fontos volna, hogy két példány adóbefizetési „Declaratiót” adjanak be az adózók a 200 leien aluli befizetések esetén azért, hogy az eredeti Declaratio szintén felragasztható bélyegekkel róhassák le a kis adófizető polgárok adójukat — míg a Declaratio másolatán ismerje el a pénztár a 200 leien aluli adók bélyeg útján történt lerovását. — Ezen Declaratio másolat mint nyugta az adózó által megőrizendő.

5. A 200 leien felüli adóbefizetések jövőben is úgy történjenek, mint most, vagyis a készpénz befizetésekről nyugtát kapjon az adózó.

Ha a fenti öt pontozatot fontolóra veszi a pénzügyminisztérium s ezek szerint ad ki utasítást az adóbefizetésekre vonatkozólag, akkor minden adófizető 2—3 órai várakozás helyett 5—10 perc alatt fogja az adófizetésről szóló nyugtáját vagy könyvecskéjét megkapni. — Százezreket takaríthatna meg ezáltal a kincstár s úgy az adófizető polgároknak, mint a robotoló tisztviselőknek meg volna a nyugalma.

Róka, vadkan, szarvasbika egy vadászaton

Siteren tegnap fejeződtek be a vadászatok, amelyek megnyitói a bihari uri vadászatoknak. A puskapopog minlentele s a tar erdőkben vadászok lesik a vadat.

A Mahler-birtokon nagy vadászatot rendeztek, amelyet László Iván földbirtokos vezetett. Az első napi nyulvadászaton 126 nyul esett el, ami szép eredmény, mert a vadállomány kevés mindennit. Különösen a sikon. Siteren azonban sikerült a déli fél 1-től 4-ig tartó vadászattal ennitt terütekre hozni. Este vacsora volt, reggelig tartó jókedv.

Másnap erdei vadászat s ugyanannyi idő alatt mint első nap elesett néhány róka, egy szép vadkan s egy gyönyörű szarvasbika, ami itt ritkaság. Ennyit a szép vad pedig szokatlan. Este vacsora volt s szánkon hazatérés.

A vadászaton részt vettek a házigazdán, Mahler György nagybirtokoson kívül László Iván, a vadászat rendezője, dr. Riemer János poliklinikai orvos, Dengl rosieriezedés, dr. Illés István ügyvéd, Sierlea Traian főszolgabíró, Ciortlu János megyei tisztviselő, Hornyánszky Pál földbirtokos, László Vilmos, Boni Sever (Szalárd), Andó Ferenc, Korda Andor, Weiterschütz János, Bartsch István, Mandel Jenő, Tunyoghy Lajos. E héten Szalárdon vadásznak.

A biharmegyei tanítók nem sztrájkolnak

Popovici prefektus a tanítókért

A biharmegyei tanítói kar tegnap délután gyűlésre ült össze a vármegyeházán. A tanítók gazdasági helyzete egyre súlyosabb. Az ország minden részében mozgalmat indítottak már a fizetésrendezés érdekében és ez gyűjtötte össze a bihari tanítókat is.

A gyűlésen Firu Miklós igazgató elnök. Részt vettek azon Popovici Miklós dr. prefektus és Caba Agoston tanfelügyelő is.

Elsőnek Caba tanfelügyelő beszélt. A tanügyi kormány nevében üdvözlöi a gyűlést. Maga a kormány is belátta, hogy szükség van a tanítói fizetések rendezésére és éppen a napokban érkezett egy miniszteri rendelet, amely kilátásba helyezi a fizetésemelést. Kéri a tanítókat, addig álljanak el az akciótól. Szigorú utasítása van, hogy ha valaki lemond az állásáról, a lemondását fogadja el és azonnal törölje a státusból és az állam által adott lakásból lakoltassa ki. Ugyanilyen szigorú intézkedéseket kapott egy netaláni sztrájk esetére.

Ezután dr. Popovici prefektus beszélt a tanítókhöz. Kéri a tanítókat, ne sztrájkoljanak. A kormányt a legjobb intenciók vezetik és a tanítók kérését támogatni fogják.

Azután hosszabb vita fejlődött ki. Mangra János csekei tanító rámutatott arra, hogy ez az akció nem veszélyezteteti az államérdekeket. De mindenesetre felkészülhetnek a harcra. Az általános nézet az, hogy az 1919. évi alapfizetés tizeszeresét kéri fizetésnek.

A gyűlés úgy határozott, hogy a sztrájk azonnali kimondásától elállanak és nem lépnek ki a tantestületből. A tanítói kar március elsejéig várakozó álláspontra helyezkedik. Március elsején, ha addig nem teljesítenék a kérésüket, új gyűlést hívnak egybe, amelyen a további teendőket megbeszélik.

Sefcik vonósnégyes

Tulajdonképpen csak a nevét viseli a nagyszerű cseh mesternek, kinek Váradban is számos kitűnő tanítványa van. Különben Lhotsky, Proháčka, Moravec és Fingerländer urakból áll, kik közül legkiemelkedőbb az utóbbi, az együttes csellistája. Széles tónusu még Moravec is a violán. Nem annyira kamara, mint inkább orchestraális hatásokra törekszik, éppen ezért kevés bennük a lágyaság, a meleg tónus, finom niansza.

Hangszíneik sok helyen érdekesek voltak, de azért inkább elmosdottak. Ugyanez mondható dinamikus hatásaikra is, mely mindazonáltal impozáns erőifejtéseket nem nélkülözött. Kár volt a műsört felcsereálni. Tschalkovszki sokkal súlyosabb természetű, semhogy a lelkekre utolsó számul úgy tudna hatni, mint amint azt a nagyszerű orosz szerző elképzelte. Dvorak nagyszerű néger quartettje túlságosan tarka volt. Smetana érvényesült a legszebben. Itt sokat nyújtottak elvitatlan muzikalitásukból az egységes összjátékukból. Elmélyedő részeivel is megkapták a hallgatóságot.

Szép ház tapsolt elismerően a cseh művészeknek. (B.)

Nagyvárad emlékei Janovics Jenő jubileumán

Csendben készült elő Erdély színgazgatói Janovics Jenő kolozsvári színgazgató jubileumát. Minden társulat hozzájárul az emlékalbumhoz, amit a kora tavasszal adnak át a jubilánsnak, aki ma is töretlenül erővel dolgozik a magyar színeszt megerősítésén.

Nagyvárad nem maradhat ki az üdvözlők sorából, mert Janovics Jenő a kolozsvári színtársulattal két ízben volt Nagyváradon a nyári átrándulások alkalmával s a régi színkörben sokszor fellépett. Mint rendező itt próbálkozott meg első ízben a színpadi technikával s e tekintetben bátorító sikerei voltak. Ennek a városnak színházlátogató közönsége tapsolt először a kiváló intrikus, később jellemzésnek s a nagyváradai tehetségfejlesztő atmoszférában indult meg Janovics Jenő a színgazgatói pályára felé. Ez a levegő az, amelyhez hasonló nincs sehol, mert kultúrájában vidáman tenyészik és felfejlődik a genie és a talentum.

Parlaghy Lajos színgazgató a legkedvesebb emléket kutatta fel: a régi színkör fotográfiáját s a mainak képét, ezenkívül az akkori színtársulat tagjainak arcképét s ehhez a mainak képsorozatát csatolja a színház fotográfiájával együtt. Az akkori Janovics fiatalabb volt és karcsubb, de a magyar művészetért nem izzott jobban, mint ma, amikor harminc évi színeszt és 25 évi színgazgatói jubileumára készül Erdély minden színtársulata s a színházlátogató közönség.

Már most felelőitünk egy jellemző vonást Janovics rendezői életéből. Talán az egyetlen színeszt volt, aki az újságok kritikáját honorálta s nem szólt

le pökhendien, a színházi tudatának elbizakodottságával. Janovics tisztelte a színházi kritikát, abból is tanult (mert egyébként mindig tanult) s mikor eltávozott a szezon végén Nagyváradról, külön-külön melegen megköszönte minden színikritikusnak a jóakaró tanácsokat és az őszinte kritikát. Nem veszekedett, nem kellemetlenkedett az újságoknak és a kritikusoknak, nem szólt le őket hátuk mögött és szemben, hanem megbecsülte a sajtót.

Nem lehet tehát csodálkozni, hogy az erdélyi sajtó mindig mögötte állott Janovicsnak, mikor a magyar színesztért akcióba lépett s jubileumáról nem fog hiányozni. (sz.)

A mucsai farsang

Az idei farsang lanyhaságába visz csapongó derűt vidám életet a 19-iki estély, melyet „Mucsai farsang” címen rendez az Izr. Nőegylet. A Kereskedelmi Csarnok eddig még nem látott tömegeket fogad vendégül, ami természetesen is, mert ezt a bálát főképpen az egyszerűség s a kellemes ötletek, kedves meglepetések egész serege motiválja.

Az estély teljes programja kész. A rendezőség minden előkészületet megtett. A kifáradt varrónők is megpihenhetnek s szombat este Mucsán farsangol Várad. S ha már minden stílusossá alkalmazkodik, valami akad, ami mégis nagyvárosi: két nagyszerű zenekar, Elite bécsi szalonzenéje és a legelső cigánybanda. Ily farsang még sohasem volt Mucsán s nem kell túlságos jóstehetségnek lenniünk, ha eleve ki merjük jelenteni: Nagyvárad se sokszor látott a január 19-iki bálhoz hasonló mulatságot.

Az estély, mint a rendezőség közli velünk, pontosan fél 10 órakor kezdődik.

Aki most fürdik a Marosban és a Bögában

Temesvárról jelentik: Tegnap délután folyt le a Boga-strandon az ismert aradi Csutina mester produkciója, amelyet a jelenlevők igen sikerlőnek találtak. Százakra menő közönség jelent meg a strandon, az idő is kedvezett, értvén ezalatt, hogy kellő hideg volt ahhoz, hogy Csutina mester „hivatásnak” magaslátán tündököljön. Feszült érdeklődés közepe jelent meg a hidegvíz barátja lengye nyári strandkosztimben. Rövid napiútról után egy párszor meghempergett a hóban és mintha a nyári nap perzselését élvezné, napfürdő látszott venni. Ezalatt csakánnyokkal felszerelt munkások jöttek, akik léket vágtak a Béga vizének jéggyagyt tükrén, majd Csutina felkelt, derekára kötelet kötött és miközben a kötelet két ember tartotta, az éken át a Béga vizébe ugrott. Amíg a kötel engedte, Csutina a jégpáncél alatt tempózott, majd visszatért és ismét a léken át a közönség szünni nem akará tapsa mellett ismét a hóval borított strandon foglalt helyet, ahol egy pár ledörzsölés után véget ért az attrakció, mely rövid volt, de szenzációs és a megjelent parton didergő közönséget szinte felhevítette a látvány nagyszerűsége.

Hogy mindehhez belépődij mellett lehetett hozzájutni, azt azok örömeire jegyezzük ide, akik még abban az időben ingyen élveztek Csutina mutatványait, mikor az még azt lart pour l'art, magáért a művészetért és nem a hitvány pénzért üzte. Egyébként Csutina a Béga vizét túlságos melegnek találta. A Marosnál marad.

A nemzeti párt u'éve

Kolozsvár itudósítónk jelenti: A nemzeti párt román újév napján küldöttségben kereste fel a párt elnökét Maniu Gyulát. A küldöttséget Vajda-Voevod Sándor vezette, aki szeretetéről és ragaszkodásáról biztosította a párt elnökét.

— Sokan azzal vádolják a nemzeti pártot — mondotta Vajda — hogy nincs határozott iránya, mások a pártviszonyokat hozzák fel, mint a párt eredményes működésének akadályát.

Ezekkel a vádakkal szemben megállapítja, hogy a párt kitart eredeti álláspontja mellett és konstatálja, hogy a nemzeti párt a múlt évben jelentősen megerősödött. Beszéde további során élesen támadja az úgynevezett Vintilista korszakot és biztosítja Maniut, hogy ebből a küzdelemből győztesen fog kikerülni.

Maniu Gyula hosszú beszédben válaszolt az üdvözlésre. Rámutatott arra, hogy a kormány milyen eszközökkel dolgozik a nemzeti párt ellen. Ennek dacára a párt a régi királyságban is sikeresen terjeszkedik és számos győzelmet aratott a pótválasztásokon. Három elvet szögez le, az első a nemzeti eszme szölgálata, a második a valódi demokrácia, a harmadik a szociális és politikai jogok tiszteletben tartása. Ezek mellett a nemzeti párt tanteríthetatlant kitart. Igyekezni fog elhárítani a fenyegető veszedelemeket. Két ilven veszedelemet lát: az egyik a lelkek elkedvetlenedése, a másik a külpolitikai helyzet bizanytalansága, ami abban jelentkezik, hogy Románia más államok vitáinak szenvedő tárgya. A nemzeti párt új programja a fokozott szervezkedés, a demokratikus erők egyesítése, továbbá Erdély védelme.

Azon töröm a fejem, kedves Szerkesztő ur, érdekes-e, hogy az ember egyáltalán törje-e még valamit a fejét. — Neme-e jobb ha a szegény ember inkább néma megadással viseli a sorsát, amit a mézárosok, pékek, stb. mérnek rá, és fizet, amíg bírja, legalább nem fáj bele a feje a sok fejtörésbe? Hogy aztán mi lesz, ha már nem bírja tovább, azon meg másnak lesz érdemes törni a fejét, míg nem lesz késő. A lapban ugyanis e hó 13-án azt olvastam, hogy a pékek a barna liszt árának új maximálását kérik. Valahogy ne tessék gondolni ősőbb maximálását! Oh nem! a szegény, legszegényebb néposztály legszükségesebb élelmi cikkének drágításáról van szó, a mindennapi kenyérről. Az okok amiket a pékek felhoztak, elég logikusak. Bukarestben — mondják — nincs barnaliszt, a barnakenyér ára, tehát felment mindenütt. Temesvárott, Kolozsvárott, Nagyváradban 7 lei a barnakenyér ára. Tehát csak logikus, hogy Váradon se legyen ősőbb. Elég fontos ok! A barnaliszt azért lett drágább, állítják, mert csak fehérlistet szabad kivinni, de csak egy idő óta az orosz liszt Bécsben nyomja a román fehérlistet, ennél fogva a fehérlist bennmarad az országban, már pedig a malmoknak a drágán eladott fehérlisten kellett volna, hogy megtalálják számításukat. A buza ára is felment, a barnaliszt elűnt. Ime a drágulás okai. Azon töröm a fejem, nem lehetne hát ezen másként segíteni, csak ismét emelni és újból emelni? Hisz ugvig elég drága már a szegényember fekete kenyere! Igaz, hogy ehhez nem kell fejtörés!

És ha igaz, hogy bennmarad az országban a sok fehérlist, tehát van belőle sok, s így nagy kell, hogy legyen a kínálat és ha igaz, hogy a hol nagy a kínálat, az ár is ősőbb kell, hogy legyen, — hogyan van az, hogy a malmoknak és pékeknek, a mikor a barna liszt árának emelését kérik, nem jut eszükbe, hogy a barnaliszt árának emelésével egyidejűleg kérjék a fehérlist árának leszállítását is, mert hisz most már nem a bennrekedt sok fehérlisttel, hanem a felemelt ár barnalissztal akarják és kell számításukat megtalálniok? Nem gondolja k. szerkesztő ur, hogy ez nagyon logikus és oly imponáló gesztus lenne, a mi a legszegényebb emberben is azt a megnyugvást keltene, hogy a kért emelés valóban indokolt és szükséges volt, még ha a mindennapi kenyérről, a szegényember eledeléről van is szó? Az egyoldalú kérelem azonban nem megnyugvást, hanem egészen más benyomást kelt! Fogadják k. Szerkesztő ur nagyrabecsülésem kifejezését!

A közvélemény.

* Nem tarthaták meg a munkásgimnázium megnyitó előadását. Tegnap este fél 8 órakor lett volna a munkásgimnázium és szakszervezeti iskola ünnepélyes megnyitója, melyet nagy ambícióval készített elő a nagyváradai munkásság kulturbizottsága. Azonban hiába jelentkeztek a tanfolyamok hallgatói a Parcul Traian (Tisza Kálmán-terén) levő leánygimnázium előtt, ott csak zárt kapuk vártak. Az történt ugyanis, hogy a tankerületi főigazgató, ki csak a hírlapi meghirdetésekből értesült a készülő tanfolyamokról tiltotta a termet azzal, hogy az ő engedélye nélkül semmiféle állami iskolában előadás nem tartható. Az iskolabizottság csak akkor értesült a dolgok állásáról, amikor 3-4 órával a tervezett előadás előtt egy tagját leküldötte az iskolába, hogy a terem fűtéséről gondoskodják. Mikor Szilágyi-Corbu igazgató ismertette a helyzetet, az illető tag fölke-reste a tankerületi igazgatót, aki azonban

elzárkózott az engedély megadása elől azzal, hogy nem engedhet meg szakszervezeti agitációt egy állami iskolában. A kulturbizottság részéről viszont annak a megállapítására kértek bennünket, hogy az iskolatermet annak idején Dejeu Péter akkori kulturtanácsos jelölte ki a munkásság kérelmére és neki tudnia kellett volna, hogy mint városi hivatalnok milyen termekkel rendelkezik. A tanfolyamokat egyébként, amelynek úgy a tanári kara, mint a hallgatósága kitűnően be van már szervezve, valamely alkalmas helyiségben meg fogják tartani.

* Costescu újból elfoglalta helyét a rendőrségen. Emlékeztessék még, hogy Costescu Eftimiu rendőrségi főtisztviselőt a belügyminiszter elhelyezte Nagyváradról. Costescu bírósághoz fordult a belügyminiszteri határozat ellen. Tegnap azután leérkezett a belügyminiszter rendelete, mely szerint Costescut mint „sef. de birou” 1923. április elsejei hatállyal visszahelyezte állásába. A szimpatikus rendőrtiszt visszahelyezése úgy a rendőrtisztviselők, mint a közönség körében osztatlan örömet keltett.

* Kulturmunka Marosvásárhelyen. Kolozsvári tudósítónk jelenti: A marosvásárhelyi református kollégiumból a kultuszminiszter rendelete értelmében az összes másvallású tanulókat kitiltották. A rendelkezés mintegy 60-80 unitárius és lutheránus növendéket sujt.

* Hirdetmény. A rekviráló törvény 36. és 71. §-a értelmében f. évi január hó 20-tól február hó 20-ig bezárólag a város területén a lovak, szekerek, biciklik és hámok összeírása fog megtartatni. Az összeíróbizottság a fentiek összeírását házról-házra járva foganatosítja. Kötelesek a tulajdonosok a megjelent bizottságnak a tulajdonát képező lovakról, szekerekről hámokról és biciklikről pontos felvilágosítást adni. A fenti §-ok ellen vétők ezen törvény szerint minden eltitkolt állat után 200-1000 leig terjedő pénzbírsággal lesznek sújtva. Seful Biroului Rechizitie: Maior Gross.

* A Protestáns Nőegylet farsangi mulatsága. A Protestáns Nőegylet február hó 2-án a Kath. Körben nagy farsangi mulatságot rendez. Az előkészületek grandiózus mulatság perspektíváját mutatják. A Nőegylet teljes női és férfi választmánya részt vesz a munkában és előreláthatóan a szezon legszebb mulatságai közé fog tartozni a Protestáns Nőegylet nagy farsangi estélye.

* Halálozás. Fischer Armin magánzó, 69 éves korában hosszas betegség után vasárnap este 9 órakor elhunyt. Temetése kedden, 15-én délután volt. Gyermekei és kiterjedt rokonság gyászolták.

* Vászonneműk, damasztárak, schiffonok nagy választékban Rimanóczy utcán Kertész Reklam nő divat, szövet üzletében szerezhetők be. Az árak ősőbbak, mint bárhol. Tisztviselőknek árkedvezmény!

* Hajsza rablók után a nagyváradai gyorsvonaton. Vakmerő vonatrablás történt tegnap este a kolozsvár-nagyváradai gyorsvonaton. Mózes Áron csucsal fakeskedő nagyobb üzletek lebonyolítása után Kolozsvárról hazafelé utazott a gyorsvonat egyik II. osztályú fülkéjében. Mikor a vonat Szatna állomást elhagyta, két jömegjelenésű, idősebb kinézetű férfi lépett be a fülkébe, akik megragadták és földrepergették. Az egyik 48 ezer lejt tartalmazó pénztárcáját kirántotta a zsebéből, majd társával együtt eltűnt a szomszédos kocsi átjárójánál. A megdöbbent kereskedő kiáltozva, a kocsi folyosójára rohant. Nemsokára az utasok egész tömege vette üldözőbe a tolvajokat, akik közül az egyiket sikerült is elfogniok. A másik, akinél a pénztárca volt, álszákkalt ragasztott és az étkezőkocsiban várta üldözőit. A kalauz azonban felismerte és igazolásra szállította.

ÚJDONSAGOK

Szerkesztőség és kiadóhivatal:

Strada Printul Carol (volt Szilágyi Dezső-utca) 6.
Kiadótulajdonos: Sonnenfeld Adoli Részvénytársaság

Telefon: 38.

Előfizetési díj helyben egész évre 480 lei, félévre 240 lei, negyedévre 120 lei, egy hóra 40 lei; vidéken egész évre 600 lei, félévre 300 lei, negyedévre 150 lei, egy hóra 50 lei.

Előfizetéseket és hirdetéseket elfogad a kiadóhivatal és a Hegedűs Hírlapiroda. (Telefon 13-01.)

Február 9 Szombat
Orvos-Gyógyszerész bál
a Kereskedelmi Csarnokban

* Szombaton munkaszünet lesz. Mint Nagyvárad annak idején megírta, szombaton, Vízkereszt napján szigorított munkaszünet lesz. Péntek délután egy óráig minden zene és előadás tilos. A borbély kivételesen nyitva tarthatnak szombaton délután két órától a rendes záróráig.

* Poincaré a valutavisszaélésekről. Párizs jelenti a Rador: Poincaré tegnap foglalta a pénzügyminiszteri képviselőit a pénzügyminiszter jelenlétében, akikkel a valutavisszaélések elleni intézkedésekről tárgyalt. Poincaré ismertette a kormány tervét, amelyet pénzügyi vezetőkörök kedven fogadnak és készségeket fejezték ki az intézkedések végrehajtásában támogatni fogják a kormányt.

fel, mikor az elszánt zsebmetsző kivágta magát üldözői közül, felrántotta a Bánffyhynd állomás előtt lassító vonat ajtaját és leugrott a gyorsvonatról.

* Jön a „Leánybecsület” Bródy drámája

* **Autodafékrol lesz szó a kultur-estén.** Az inkvizíciós perek tárgyalása, a valóságos kikényszerítése, különféle kínzó eszközök igénybevétele, büntetésnek, tűzhálal lesz dr. Kraviánszky előadásának a tárgya. Az előadást Szabó Mici zongoraszáma és Mayr Margit meg Petrőczy Alice kisasszony duettje fogja meg vonzóbbá tenni. Az előadás pénteken este 6 órakor kezdődik a Kath. Kőr Szent László-teremben illetékes helyről tudjuk, hogy a terem fülte lesz.

* **Somogyi és Bacso özvegyei pert indítanak férjeik gyilkosai ellen.** Budapestről jelentik, hogy Somogyi Béla és Bacso özvegyei, kiknek férjeit a fehér terroristák gyilkolták meg, pert akarnak indítani az államkincstár és a gyilkossággal gyanúsítottak ellen. A perben meg akarják idéztetni Mattyasowszky volt főkapitányt és Beniczky volt minisztert is.

* Jön a „Leánybecsület” Bródy drámája

* **Esküvő.** Popa Mihály városi előjáró és Pajkossy Etelka egyházi esküvőjüket f. hó 20-án, vasárnap délelőtt fél 12 órakor tartják a görög. keleti (holdas) templomban. — Régeny Sándor és Pajkossy Magda f. hó 20-án délelőtt 11 órakor tartják polgári esküvőjüket.

* Jön a „Leánybecsület” Bródy drámája

* **Adakozás.** A beteg Goldberger-család részére 100 leit küldött özv. dr. Balla Vilmosné és gyermekei.

* **Mézeskalács.** Hattyulovag, Pompadur asszony, Diadalmas asszony, Három grácia és minden más operett kapható a Hegedűs Hirlapiroda zeneműosztályában.

* **Esernyő, harisnyá, keztyű** a legolcsóbb Szenszki Miklósnál, Saspassage.

* **Menyasszonyi kelengyék és fehérnemű** anyagok beszerzésénél figyelemmel nézze meg a Körösparti Áruházban felhalmozott nagymennyiségű vászon, sifon, rumburgi cérna vászon, battist, sifon és fehérnemű-anyagokat, melyek a legmegbízhatóbb gyártmányok. Eredeti gyári árak. Minden verseny kizárva!

* **Ha ragályos betegség fenyeget, ügyeljünk a belek szabályos működésére.** Kopro! az ideális és jóízű csokoládé használatára a legalkalmasabb.

* **Kirándulásnál nélkülözhetetlen a Diana sósborszesz, izmaink legjobb ápolója.** Ügyeljünk a Diana névre.

* B L U M harisnyái a LEGJOBBAK!

* **Matyó-terítők, diványpárnák, abroszok, filék, milliók, stórok, ágyterítők, kötött, horgolt és receterítők** aranyban, selyemben, órány és typoenekkel és mindenféle tenerifa, horgolt és kötött motívok, rojtos selyem kendők, plüss abrosz, hozzávaló szövétfüggőnyvel nagyon jutányosan eladók Weinbergerné Str. Monastrii (Zárdau.) 1.

LEGUJABB

Magyarország mérlegeli a kölcsönről való lemondást

Pénzügyi pánik Belgiumban

London, január 17. A Dayl Mail értesítése szerint nincs ok arra a feltevésre, mintha a Népszövetség albizottsága a magyar kölcsön kérdésében pozitív eredmény nélkül tanácskoznék. Ugyilátszik azonban, hogy a tanácskozás hosszabb ideig fog tartani, mint azt eleinte tervezték.

A magyar miniszterelnöknek alkalma volt tegnap rámutatni, hogy ő is szemben áll azzal az oly erős állásponttal, mely azt hangoztatja, hogy Magyarországtól súlyos áldozatokat kell követelni. Még olyan óvatoss, jóakaratu politikusok, mint Apponyi is meglegelek, hogy nem-e érdemesebb Magyarországnak inkább lemondani a kölcsönről, mintsem elviselhetetlen áldozatokat vállalni.

Angol oldalról a magyar álláspont nagy megértéssel találkozik.

Szembetűnő s mindjobban előtérbe lép az a válság, mely a győtes antant államok valutáját fenyegeti. A francia frank romlásával magával ragadta a belga frankot is. Amint „Az Est” jelenti, hogy Belgiumban is aggasztó a válság a devizapiacban. Themus miniszterelnök kifejtette a devizapiacban mutatkozó bajoknak nincs más magyarázata, mint a pénzügyi defetizmus, mely ellen a kormány nem tud védekezni.

Ulain ártatlanságát hangoztatja

Budapestről jelentik: Ulain védőbeszédében ártatlanságát hangoztatja. Dönmelt a legnagyobb hazugnak állítja be, a szerződést gyerekségnek tartja. Kéri fölmentését.

Bobula és Szemere nem kívántak nyilatkozni. A bíróság közölte, hogy az ítélet 24-én hirdeti ki.

Mit követel az angol-munkás-párt

Londonból jelentik: Az angol alsóház hétfőn dönt a szocialisták bizalmatlansági indítványáról. A munkáspárti kormány programjában követeli a vasutak államosítását, a mezőgazdasági munkabér maximumának és minimumának megszüntetését. Mac Neil külügyi államtitkár alsóházi nyilatkozatában feltűnt az a rész, ahol Mac Greyre hivatkozik, aki sohase ítélte el Anglia jelenlegi külpolitikáját, holott beavatatlan személyek állandóan bírálják. Felvetette a kérdést, hogy a liberálisok vagy munkáspártiak, ha kormányon lettek volna, szakítottak volna-e Franciaországgal. Kijelentette, hogy szívesebben veszi, ha Greyvel együtt elítélik, mintha Lloyd Georggal és Macdonalddal együtt dicsekszik Lloyd George jól ismeri Poincarét, tudja, hogyha Macdonald Párisban nagy garra l fellép, eredmény nélkül tér vissza.

SZÍNHÁZ

HETI MŰSOR:

Péntek: Nincs előadás.

Szombat délután: Bajadér, mérsékelt helyárakkal.

— **Hattyulovag.** Szombaton este bérleten kívüli előadásban kerül színpad az idei szezon szenzációs sikerű táncos operettje, a Hattyulovag Pintér Bökével, Zilahival, Frattával, Misogával, Madassal és Galambossal. Erre az előadásra az összes páholyok és földszinti ülőhelyek eladásra kerülnek.

— **Bajadér Kovács Katóval.** Szombaton délután mérsékelt helyárakkal Kovács Katóval a címszerepben a Bajadér operette kerül színpad. Kovács Katót az igazgatóság a szezon hátralévő részére ismét le szerződötte s ebben a szerepében fog először a közönség elé lépni. A Bajadér nagy operettet a múlt esztendőben Kovács Kató vitte nálunk is nagy sikerre, azóta Aradon, Marosvásárhelyt és Temesvárt játszta el e nagyszerű szerepet, mindenütt óriási sikerrel. Vasárnap este Kolozsvárt fog bemutatkozni Kovács Kató a Bajadér címszerepében. A Bajadér többi szerepeit Pintér, Borovszky, Misoga, Hetényi, Madas játsszák.

— **Vén bakancsos és fia a huszár.** Igen nagy az érdeklődés a közönség minden rétegében a vasárnap színpad kerüli Vén bakancsos énekes népszimű iránt, mely teljesen új szereposztásban és új betanulásban kerül színpad Tóth Elek rendezésében. E legértékesebb népsziműnek a főszerepeit Tóth, Zilahi, Kertész Mancsi, Misoga, Madas, Galambos, Bökési játsszák. A vén bakancsos vasárnap este bérleten kívül kerül színpad.

— **Csárdáskirálynő.** Vasárnap délután az operette együttes kiválóival Kálmán Imre legnépszerűbb operettje, a Csárdáskirálynő kerül színpad a címszerepben Pintér Bökével. Az operett többi szerepeit Zilahi, Pogány, Misoga, Fratta, Madas és Galambos játsszák. A darabot Hetényi főrendező rendezi és Szatmári karnagy vezényli.

MOZI

— **A Dorian-filmszínházban** ma, pénteken Vízkereszt ünnepe miatt nem lesz előadás. Holnap, szombaton színpad kerül a „Csak egy futó viszony” című 5 felvonásos szerelmi körtánc, amelynek főszerepében Grete Freund és a „Szerlem tragédiájából” jól ismert Arnold Korff alakítják.

— **Apollo-mozi.** Szombaton, f. hó 19-én 3, 5, 7 és 9 órakor kerül utoljára vetítésre „A Sátánmaszk” kalanddráma 5 felvonásban, a főszerepben Jack Mylong és Inge v. Heer és „Jack a csodamajom” attrakciós film. A délutáni 3 óras előadás mérsékelt helyárakkal.

TŐZSDE

NAGYVÁRADÍ ARFOLYAMOK:

Csütörtök, január 17.

Angol font	863
Dollár	201'50
Francia frank	9'50
Svájci frank	34'85
Magyar kor.	174
Osztárk kor.	353
Lira	895
Szokol	585
Dinár	235

Zürich, január 17. Nyitás: Berlin 10 0-a 130, Amsterdam 216, Newyork 578, London 2463, Páris 2730, Milanó 2527 fél, Prága 1680, Budapest 0.0205, Belgrad 6655, Bukarest 287 fél, Bécs 0.0081 egyen.

Bukarest, január 17. Zárlat. Devizák: Páris 930, London 859, Newyork 202, Róma 895, Zürich 35, Bécs 20, Prága 582, Budapest 100.

Valuták: Font 868—870, frank 989—990, svájci 36—36 fél, lira 925—935, dinár 225—230, dollár 201—202, osztárk 25—30, magyar 28 fél—28 háromn., szokol 585—590.

Zürich, január 17. Zárlat. Berlin 10 0-a 130, Amsterdam 216, Newyork 578 egyen., London 2461, Páris 27 egyen., Milanó 2530, Prága 1682 fél, Budapest 0.0205, Belgrad 665, Bukarest 287 fél, Bécs 0.0081 egyen.

Budapest, január 17. A csütörtöki magánforgalom ezer koronában: Magyar 614—616, Osztrák H. 160—165, Lészám. Keresk. B. 1365—1385, Angol-Magyar 89.1 Hazai B. 235—240, Olasz 30—32, Pest 4375, Borsod-Misk. 125, Salgó 627.2, Köszén 2600—2625, Urlikány 800.10, Ganz-Danub. 4400, Ganz-Vill. 2200, Gyver 1425, Rima 135, Schlick 103—104, koripar 3125—3175, Mezőh. cukor 372.2, lámi 18, Baróti 16, Égisz 58, Gyapósó 75—78, Nasici 2150, Viktória bútor Hazai fa 155—160, Allamv. 410—415, éliv. 103—105, Nova 135, Meffer 390.

Jan. 19-én az Izr. Nőegylet nagy farsangi estélya

SENKI FIA

— REGÉNY —

12

Írta: Lovassy Andor.

(Minden jog fenntartva.)

Megérkezése napján átvette az öreg Birizdótól az irodát. Nem sok akta volt a kancelláriában. A vén nótárius a mestergerendába helyezte el az iratokat, meg a törvénykönyveket. A régieket kiszokta selejtezni és odaadta Csicsókánának, hogy kösse be azokkal az ugorkásiuvegeket; egy részéből fidibuszt csinált, más részét meg felhasználta előltöltő puskájába fajtásnak, így aztán el volt az ügy intézve, brevi manu; mégis rendbe ment a dolog, gazdagodott a falu. Mert Tasvár egyik legvagyonosabb községe a vármegyének; háromezer hold elsőrendű földje volt a lakoságnak, emellett jó olcsón kibérelték a grófi uradalomtól azt a négyezer hold legelőt, melyen Szent György naptól Szent Mihály napig legelt a fehér gulya, meg a szilaj ménes.

Öröm volt látni ennek a józan magyar népnek a tollasodását, gazdagodását. És mindezeket a község bírája: Nyalka Boglár Mihály kormányozta, a maga józanul számító, paraszti eszével.

Pedig nem volt nagytudományu ember Boglár Mihály, hiszen nem volt könyvet, de még ujságot sem igen olvasott, azt tartván rólu, hogy több bennük a bolondító mag, mint az édes méz. A betűket pénzért írják, ha kell konkolyt vetnek a lelkekbe, ha kell tiszta buzát, de azt sem pácolják be, azért aztán gyakran megüszögösödik.

Mikor az új segédjegyzővel parolázva megismerkedett a bíró, fürkésző, mely tekintettel ránézett, az pedig lesütötte előtte a szeméit. Később midőn négy szemközt maradt az öreg nótáriussal, így szólt: — Na, megérkezett az új szita.

— Hát hogy tetszik? — kérdezte Birizdó.

— Sehogy.
— Hát miért?
— Olyan bő nadrágja van, mint valami szerviánnak, kiapadt belőle a comja.
— Az a divat, bíró uram, úgy hívják azt, hogy briesessz.

— De nem pászol az ide a faluba. Meg aztán látta a jegyző ur, hogy mikor rápillantottam, mindig lesütötte a szeméit, mintha tele lett volna lopott körtével a nadrágja.

— Hát tudja bíró uram, oly tapasztalatlan szemérmes fiatalember, de ügyes gyerek, eleven, mint a csik.

— Az én szemem nem csal; vigyázzon az ur a Diáriumra.

Estefele az „Uri kaszinó”-ba ment az öreg Birizdó is, a segédjegyző is. Már együtt volt az intelligencia, csak Herba György, a gyógyszerész hiányzott; pár nap óta betegeskedett és az ágyat nyomta. Zsába gyötörte szegényt.

— Miért nem kóstolja végig az orvoságait — tréfálkozott Nyerges Ferenc, a kasznár, — hátha valamelyik medicina használna neki.

— Nem az a baj, hogy ő beteg, hanem az, hogy emiatt aztán nincs negyedik partner, — szolt dr Babra Pál, az orvos.

— Bemutatom az uraknak az új segédjegyzőt, Csótár Micu ecsémuramat — szolt közbe az öreg Birizdó.

— Zabróczy Csótár Miklós vagyok, — igazította ki a jövevény.

— Tud-e öcsém kaláberezni? — érdeklődött dr Babra.

— Nem valami jól.

— Annál jobb! — kiáltott Móricz Mór.

Azután a szokott sorrendben leültek játszani és nyolc óra tájban már leverte az egész társaságot a segédjegyző. Ugy forgott az ujjai közt a kártya, mint az órdógmotóla.

Mikor a játékasztaltól felállottak, a sarokban viaskodó két lelkész is készülődni kezdett. Szapora Gábor tiszteletes ur kenetteljes hangon így szólt a fiatal emberhez: — remélem, hogy uramecsém helyévé válik.

— Nem vagyok.

Erre feleslantak a plebánus ur szeméi és boldogan faggatta az új kaszinótágot:

— Persze, hogy persze, az én hivem. Ugy-e római katolikus?

— Sajnálom, az se vagyok.

— Meghallván ezt Móricz Mór, szívarral kínálta meg a fiatal urat és örömezzve ölelte: — Na, hála Istennek, most már két zsidó lesz a faluban. Pedig magán nem is látszik, hogy az!

— Kérem, én lutheránus vagyok.

Erre a kijelentésre a két pap és Móricz Mór is háttal fordítottak neki.

A plebánus a kapu alatt odasugott a tiszteletes urnak. Milyen csinos, urí gyerekek, kár érte, hogy „lutyi.”

(Folyt. köv.)

Convocare

la II-a adunare generală ordinară.

Membrii secțiunei județului Bihor a Corpului contabililor autorizați și experți contabili sunt convocați prin aceasta, în baza art. XI din Lege și art. 33 din Regulament, la adunarea generală ordinară, care se va ține la 27 Ianuarie 1924, ora 10 a. m. în sala de ședință a Camerei de comerț și industrie din Oradea-Mare, cu următoarea ordine de zi:

1. Deschiderea adunării generale,
2. Raportul consiliului de administrație și cenzori
3. Stabilirea bilanțului, contului de venituri și cheltuieli,
4. Alegere pe 2 ani a Consiliului de Administrație și a Comitetului de cenzori,
5. Stabilirea bugetului pe anul 1924.
6. Eventuale propuneri.

Dacă la aceasta adunare generală nu s-ar întruni cel puțin jumătate din numărul membrilor, adunarea generală se va ține la 3 Februarie 1924. la același ora și în același local, cu același ordine de zi, oricând membrii ar fi prezenți.

Presedinte
ss. St. Ciuntu

Secretar
ss. V. Popp

„Elysee Palace”

szálloda, Bukarest, Calea Grivitei, az északi pályaudvar közelében 120 szoba, új építkezés, modern berendezés. Szobák napies havi bérletre kaphatók

Leszállított árak!!

Saarvidéki francia szénből előállított

darabos gázkoksz

ugy waggontételben, mint kisebb mennyiségben kapható:

ECONOMIA

Kereskedelmi és Ipari R.-T.-nél,
Oradea-Mare, Piața Mihai Viteazul No. 1.

Sürgöncim: Coloniale.

Telefon: 8-58. 14-56.

Az előkelő világ csak Ch Dupre fele

„BOUQUET d'ORIGAN”
Kölnivíz
Rizsport
Arczcrémek
használat
CH DUPRE PARIS

Zenészek figyelmébe!

Minden Kottát

megkap a Hegedűs Hirlapiroda
Zenemű osztályában.

Hirdetmény

A lupoaiai (Farkasfak p. u. Venter) körjegyzőségnek a román nyelvet lehetőleg tökéletesen bíró, a jegyzői teendőkhöz jártas munkaerő keresztek azonnali belépésre. Bevalás esetén ki nevezése az üresedésben levő segédjegyzői állásra kiállításba helyeztetik.

Körjegyző

Írógépek: Royal amerikai írógép

**Torpedó, Titania,
Mercedes, Arika,
Record, Stöwee,
Urania**

Telefon: 11-45

stb. raktáron vannak és azonnal szállíthatók.

**Számoló
és kópirozó gépek
Goldstein írógép**

szaküzletében nagy javító műhely
Oradea-Mare Str. Avram I. 5.

